

שאלות חזרה על מסכת נדרים

פרקים ו-ז

1. מה ההבדל בין נודר מן המבושל לנודר מן התבשיל?
נודר מן המבושל: אסור מה שמתבשל במים. ומותר רק בצלי ושלוק [שלוק י"א שהוא מבושל יותר מדאי, וי"א שהוא אינו מבושל כראוי].
אולם הנודר מן התבשיל: אסור רק במעשה קדירה רך [שהוא תבשיל עם רוטב - שנאכל עם פת] אולם מותר במעשה קדירה עבה [שהוא כל תבשיל שאינו נאכל עם פת], ולכך מותר אף בביצה רכה [טרמיטא] ובדלעת שנתנוה ברמץ להמתיקה [רמוצה].
2. מה ההבדל בין הנודר ממעשה קדירה לנודר מהיורד לקדירה?
הנודר ממעשה קדירה: אסור רק במאכלים ממיני קמח או קטניות שמתבשלים בקדירה זמן רב.
אולם הנודר מהיורד לקדירה: אסור הכל מה שהיה בקדירה אפילו לזמן מועט.
3. מה דין הנודר מן הכבוש, השלוק, הצלי, והמליח?
בכולם אם אמרן ללא ה' הידיעה [רק כבוש, שלוק וכו'], אסור בכל מה שנכבש, נשלק, נצלה, ונמלח.
אולם אם אמר בה' הידיעה [הכבוש, השלוק וכו'] נאסר רק בידועים שהרגילות לעשות בהם כך, והיינו: הכבוש הידוע - ירק, השלוק והצלוי הידועים - בשר, והמליח הידוע - דג.
4. מה הם טרית טרופה, צחנה, ומה דין הנודר מהם? ומה הם ציר ומורייס?
טרית טרופה: דג שנקרא טרית, שנקנה טרוף ומרוסק.
צחנה: תערובת של מיני דגים.
ציר: רוטב שיוצא מדגים מלוחים.
מורייס: רוטב שיוצא מדגים כבושים.
הנודר מטרית: אסור אף בציר ומורייס [שלשון טרופה משמעה כל שמעורב בו ממין הדג].
הנודר מצחנה: אסור בטרית, אך מותר בציר ומורייס [שמשמעו רק בשר הדג].
הנודר בלשון 'דג דגים': אסור בכל סוגי הדגים חיים ומבושלים, מלוחים וטפלים, גדולים וקטנים.
אולם מותר בטרית ובציר [שטרית יש לה שם בפני עצמו ואינה בכלל דגים סתם].

5. מה דין הנודר מן החלב ומן הגבינה?

מן החלב: מחלוקת אם מותר במים שנשארים אחרי חיבוץ גבינה [קום]

ומן הקום: לכולי עלמא מותר בחלב.

והנודר מן הגבינה: אסור בכל הגבינות, בין מלוחות ובין שאינן.

6. מה דין הנודר מן הבשר?

יש מחלוקת אם מותר ברוטב ושאר התבשיל עם טעם הבשר.

אולם לכולי עלמא אם נדר מבשר 'זה' אסור אף ברוטב ובשאר.

7. הנודר מענבים הם מותר ביין?

מותר, אלא אם כן נדר מענבים 'אלו'.

וכן הנודר מן הזית מותר בשמן, אלא אם כן נדר מ'אלו'.

8. הנודר מתמרים האם מותר בדבש תמרים?

מחלוקת אם מותר, כיון שהדבש נקרא על שם התמר.

אולם בנודר מסתווניות [חומץ שעשו מענבים גרועים שנגמר בישולם בסתיו] י"א שאסור בהם ובחומץ שלהם. י"א שאסור בהם ומותר בחומץ. וי"א שמותר בהם ואסור רק בחומץ. [שהרי סתווניות אינן נאכלות רק עושין מהם חומץ, וכשנדר ודאי התכוין לכאורה רק לחומץ].

9. למה אדם מתכוין כשנודר בסתם מ: יין, שמן, דבש, חומץ, כרישין, וירק?

יין: רק מענבים ולא מתפוחים.

שמן: רק זית [ובבבל רק לשומשומין].

דבש: רק דבורים ולא תמרים.

חומץ: רק מיין ולא מסתווניות.

כרישין [כרתי]: רק מהרגיל ולא מהמכונה קפלוטות [שהוא כרתי עם שם אחר].

ירק: רק ירקות גינה ולא ירקות השדה.

10. מהו אספרגוס ומה דין הנודר ממנו?

יש אומרים שאספרגוס הוא ירק ממשפחת הכרוב, וי"א שהוא המים ששלקו בהם את הכרוב.

הנודר מן הכרוב אסור באספרגוס, אולם הנודר מן האספרגוס מותר בכרוב.

11. מה הם אישישים ומה דין הנודר מהם?

י"א שאשישים הוא הפסולת של העדשים, וי"א שהוא פת שמעורב בה קמח עדשים.

הנודר מן האשישים מותר בעדשים, אולם הנודר מן העדשים מחלוקת אם מותר באשישים.

12. מה כוונת הנודר מחיטה או מחיטים, מגריס או מגריסים?

חיטה: פת. חיטים: קמח.

גריס: גריסים מבושלים. גריסים: שאינם מבושלים.

אולם בנודר משני הלשונות יחד [חיטה חיטים, או גריס גריסים] אסור תמיד בין פת בין קמח וכו'.

13. האם דלעת וקטניות בכלל ירק לענין נדר?

יש מחלוקת אם הנודר מן הירק מותר בדלעת או לא, היינו אם דלעת ממין ירק או לא. אולם לכולי עלמא קטניות אינן ממין ירק [אולם פול המצרי לח כן נקרא ירק].

14. מה דין הנודר מן הדגן ומן התבואה?

מין הדגן: י"א שאסור רק בחמשת מיני דגן [חיטה, שעורה, כוסמת, שיפון, ושיבולת שועל], וי"א שאסור אף בכל הקטניות [ולא פירות וירקות] כולל פול המצרי יבש.

ומן התבואה: לכולי עלמא אסור רק בחמשת המינים.

15. מתי הנודר מבגדים מותר להתכסות?

נודר מכסות: מותר בשק יריעה [בגד גס] וחמילה [מעיל גשם].

וכן הנודר מצמר: מותר להתכסות בחתיכות צמר שגזזו מן הצאן [גיזי צמר].

ומן הפשתן: מותר להתכסות בחוטי פשתן שהוסרו מן הגבעולים [אניצי פשתן]. ולפי רבי יהודה אם כוונתו היתה בנדרו שלא יסחוב שקי צמר מפני שריחם רע, אף שנדר בלשון 'קונם צמר ופשתים עלי' מותר להתכסות אף בבגדי צמר ופשתן, ורק אסור לנושאן מאחוריו.

16. האם עליית הגג הינה חלק מן הבית?

יש מחלוקת במשנה אם הנודר מן הבית אסור להכנס לעלייה או שמוותר, ובזה תלויה מחלוקתם, אם עליית הגג חלק מן הבית היא או לא.

אולם הנודר מן העלייה לכולי עלמא מותר להכנס לבית.

17. האם מדרגת המיטה חלק מן המיטה היא?

יש מחלוקת במשנה אם הנודר מן המיטה מותר בדרגש ובזה תלויה מחלוקתם, אם הדרגש הינו חלק מן המיטה.

אולם הנודר מן הדרגש לכולי עלמא מותר במיטה.

18. מה ההבדל בין הנודר מן הבית לנודר מן העיר?

הנודר מן הבית אסור להכנס רק מדלת הבית, אולם הנודר מן העיר אף שמוותר להכנס לתחומה [2000 אמה] אסור להכנס לעיבורה [70 אמה + 4 טפחים סביבות העיר].

19. מה דין האוסר על עצמו מאכלי אשתו עד הפסח?

אם אמר: 'קונם שאת עושה איני אוכל עד הפסח' - כיון שהזכיר את הפסח רק לבסוף, אסור במאכליה של לפני הפסח רק עד הפסח, אולם מותר לאוכלם אחרי פסח.

אולם אם אמר: 'קונם שאת עושה עד הפסח שאיני אוכל' - כיון שהזכיר את הפסח אחרי עשייתה ולא הגביל את איסורו, אסור במאכליה של לפני הפסח לעולם.

20. אסר על עצמו פירות שלפניו, ומכרן האם מותר להנות מהכסף?

אם נדר בלשון: 'קונם פירות אלו עלי' הרי עשאים עליו כהקדש ואסור אף בכסף שקיבל תמורתם [והוא הדין שאסור בגידוליהן].

אולם אם נדר בלשון: 'קונם פירות שאני אוכל' כוונתו היתה רק לאסור אכילת גוף הפירות, וכיון שבחילופיהם אינו טועם את טעם הפרי ואינו נהנה ממנו, מותר.

[אולם לגבי גידוליהן מותר רק בדבר שזרעו כלה, אולם בבצלים וכל דבר שאין זרעו כלה, אסור אף בגידולי הגידולין - כיון שמעורב בהן טעם האיסור הראשון, והואיל ונדרים זה דבר שיש לו מתירין שאפשר להתירו על ידי חכם - דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטל].

בהצלחה!